

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Vyprazdňování stolice – očistné a kapénkové klyzma

Autor materiálu: Mgr. Hana Rybáková

Datum (období) vytvoření: 17. 9. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: OS2

Tematická oblast: **Fyziologické funkce**

Předmět: Ošetřovatelství, 2. ročník

Číslo DUM: 17

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 5. 11. 2012

Ověřující učitel: Bc. Irena Sklenářová, Mgr. Lenka Čoudková, Mgr. Barbora Sedláčková

Třída: ZDA 2. B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpůrná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky s postupem při provádění očistného a kapénkového klyzmatu. Prezentace výstižně a názorně zachycuje výklad učitele, který si žáci zaznamenávají do sešitu a využívají při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**VYPRAZDŇOVÁNÍ
STOLICE**

**OČISTNÉ A
KAPÉNKOVÉ
KLYZMA**

CÍL: ŽÁK

- vysvětlí pojem klyzma a druhy klyzmat
- jmenuje rizika při podávání klyzmatu
- orientuje se v záznamech v ošetrovatelské dokumentaci

KLYZMA:

JE VPRAVENÍ TEKUTINY

KONEČNÍKEM

DO TLUSTÉHO STŘEVA.

DRUHY KLYZMAT:

- **Očistné klyzma** – vyplachuje střevo
- **Projímavé klyzma** – změkčuje stolici
- **Léčebné klyzma** – zavádí ordinovaný lék na sliznici tlustého střeva
- **Diagnostické klyzma** – zavádí do tlustého střeva kontrastní látku (používá se na RTG oddělení)

OČISTNÉ KLYZMA:

- vyprazdňuje a vyplachuje tlusté střevo při zácpě
- před RTG vyšetřením žlučníku, žlučových cest, ledvin, bederní páteře, pánve, tlustého střeva
- před operací a jinými odbornými zákroky a výkony

OČISTNÉ KLYZMA:

- Může se podávat i před porodem
- Zjistíme frekvenci, čas defekace, popis stolice
- Zjistíme, zda pacient už dříve klyzma dostal a zda tekutinu ve střevě udrží

OČISTNÉ KLYZMA:

1

2

OČISTNÉ KLYZMA:

POMŮCKY:

- Rektální rourky různých velikostí
- Irigátor s hadicí dlouhou asi 1,5 m
- Dřevěná lopatka, vazelína
- 1 litr vody ohřáté na teplotu lidského těla

OČISTNÉ KLYZMA:

POMŮCKY:

- Ochranné rukavice
- Podložka a buničitá vata
- Peán, pokud nemáme hadici s uzavíracím kohoutkem
- Emitní miska, podložní mísa
- Stojan na zavěšení irigátoru, toaletní papír

OČISTNÉ KLYZMA:

POLOHA NEMOCNÉHO:

Chodícího nemocného zavedeme do koupelny.
Nemocný se položí na pravý bok,
DK jsou pokrčeny v kolenou a v kyčlích,
pravá ruka ohnutá v lokti je složena pod
hlavou, levá ruka je položena před hrudníkem.

OČISTNÉ KLYZMA:

POLOHA NEMOCNÉHO:

Poloha kolenoprsní: nemocný klečí, kolena jsou od sebe, hlava skloněná k podložce, nemocný leží na předloktích.

Poloha na zádech: DK jsou pokrčeny v kolenou a kyčlích, roznoženy, chodidla jsou na podložce, pod nemocného odkládáme podložní mísu.

OČISTNÉ KLYZMA:

PŘÍPRAVA NEMOCNÉHO:

Nemocnému vysvětlíme účel výkonu a popíšeme, jak bude výkon probíhat.

Při výkonu nemocný hluboce dýchá nosem, nucení na stolicí ohlásí sestře.

Doporučíme, aby tekutinu zadržel 10 – 20 minut

Pokud dojde k vyprázdnění stolice, nahlásí sestře množství a konzistenci.

OČISTNÉ KLYZMA:

POSTUP:

Chodícího nemocného zavedeme do koupelny a uložíme ho na lehátko na podložku.

Nemocným upoutaným na lůžko podáváme klyzma na pokoji.

Do irigátoru připravíme vodu ohřátou na teplotu těla a zavěsíme na stojan.

Konec rektální rourky natřeme vazelínou.

Nasadíme si ochranné rukavice.

OČISTNÉ KLYZMA:

POSTUP:

Rourku zavedeme do konečníku asi 6 – 8 cm.

Konec rourky spojíme s hadicí irigátoru, tekutinu vpouštíme pomalu a s nemocným udržujeme slovní kontakt.

Po klyzmatu má zůstat nemocný alespoň 3 minuty ležet, vyzveme ho, aby tekutinu v sobě zadržel alespoň 10 – 20 minut.

OČISTNÉ KLYZMA:

POSTUP:

Tekutina odcházející ze střeva nesmí obsahovat zbytky stolice.

Podáváme-li klyzma před operací nebo před vyšetřením kontrolujeme dotazem nebo sledováním obsahu mísy konzistenci stolice.

OČISTNÉ KLYZMA:

ÚKLID POMŮCEK:

Jednorázové pomůcky uložíme do příslušného kontejneru.

Podložní mísu i s obsahem vložíme do speciální myčky.

Ostatní pomůcky dekontaminujeme, umyjeme, vydezinfikujeme a uložíme na místo.

PROJÍMAVÉ KLYZMA:

Podává se buď jako **mikroklyzma**, nebo **kapénkové klyzma**.

Obě se používají při zácpě.

MIKROKLYZMA:

Klyzma o malém obsahu tekutiny provádí se Janetovou stříkačkou nebo se používá vyráběný přípravek, který je dodáván ve speciálním obalu s aplikátorem pro zavedení do konečníku – **yal gel**.

Zjistíme, zda pacient už dříve klyzma dostal a zda tekutinu ve střevě udrží.

MIKROKLYZMA:

POMŮCKY:

Ricinový olej nebo glycerin.

Janetova stříkačka na jedno použití o obsahu
100 – 200 ml.

Slabší rektální rourka nebo Nelatonův katetr na
jedno použití.

Ostatní pomůcky budou stejné jako k přípravě
projímavého klyzmatu.

MIKROKLYZMA:

POLOHA NEMOCNÉHO:

Nejčastěji vleže na zádech, ale může být jako u předchozího výkonu.

MIKROKLYZMA:

PŘÍPRAVA NEMOCNÉHO:

Nemocnému vysvětlíme účel výkonu a popíšeme, jak bude výkon probíhat.

Při výkonu nemocný hluboce dýchá nosem, nucení na stolicí ohlásí sestře.

Doporučíme, aby tekutinu zadržel co nejdéle je to možné, pokud dojde k vyprázdnění stolice, nahlásí sestře množství a konzistenci.

MIKROKLYZMA:

POSTUP:

Chodícího nemocného zavedeme do koupelny a uložíme ho na lehátko na podložku.

Stříkačku nasadíme na zavedenou rektální rourku a přípravek pomalu vstříkujeme do konečníku.

Nemocný má v sobě udržet ricinový olej nebo glycerin co nejdéle.

MIKROKLYZMA:

POSTUP:

Rourku vyjmeme a současně ji utíráme buničitou vatou.

Požádáme nemocného, aby nám sdělil, zda bylo mikroklyzma účinné.

Dostaví-li se stolice, učiníme záznam do dekurzu, v opačném případě nahlásíme lékaři.

MIKROKLYZMA:

ÚKLID POMŮCEK:

Jednorázové pomůcky uložíme do příslušného kontejneru.

Ostatní pomůcky dekontaminujeme, umyjeme, vydezinfikujeme a uložíme na místo.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

Podávání tekutiny do tlustého střeva po kapkách.

Zjistíme, zda pacient už dříve kapénkové klyzma dostal a s jakým efektem.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA

POMŮCKY:

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

POMŮCKY:

Infuzní láhev nebo vak s fyziologickým roztokem zahřátým na teplotu těla.

Infuzní převodová souprava.

Dezinfekční prostředek.

Čtverce buničiny.

Ostatní pomůcky budou stejné jako k přípravě projímavého klyzmatu.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

POLOHA NEMOCNÉHO:

Výkon se provádí na lůžku a trvá 60 minut.

Nemocný leží na boku nebo v klidu na zádech, aby mu rourka nevypadla.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

PŘÍPRAVA NEMOCNÉHO:

Nemocnému vysvětlíme účel výkonu a popíšeme, jak bude výkon probíhat.

Při výkonu nemocný hluboce dýchá nosem, nucení na stolicí ohlásí sestře.

Doporučíme, aby tekutinu zadržel co nejdéle je možné, pokud dojde k vyprázdnění stolice, nahlásí sestře množství a konzistenci.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

POSTUP:

Infuzní roztok zahřejeme na požadovanou teplotu, postupujeme jako při přípravě infuze.

Oblékneme si ochranné rukavice, slabou rektální rourku natřeme vazelínou a zavedeme do konečníku, napojíme na ni odvodnou hadici a tlačkou seřídíme počet kapek asi na 60 za minutu.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

POSTUP:

Proužek leukoplastu obtočíme kolem rektální rourky a konce proužku přilepíme na hýždě.

V průběhu výkonu sledujeme pacienta do vykapání ordinovaného roztoku.

Přerušíme hadici tlačkou a rektální rourku odstraníme.

Pokud se dostaví po podání kapénkového klyzmatu stolice, zapíšeme údaj do zdravotnické dokumentace.

KAPÉNKOVÉ KLYZMA:

ÚKLID POMŮCEK:

Jednorázové pomůcky uložíme do příslušného kontejneru.

Ostatní pomůcky dekontaminujeme, umyjeme, vydezinfikujeme a uložíme na místo.

OPAKOVÁNÍ

1. Jaké znáte druhy klyzmat?
2. Vysvětlete pojem:
mikroklyzma
očistné klyzma

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ:

KELNAROVÁ, Jarmila a kolektiv. *Ošetřovatelství pro zdravotnické asistenty – 2.ročník*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 9788024731056.

Obrázky: 1. a 3. vlastní tvorba

Obrázek 2. Klyzma. STAPHYSAGRIA. *Homeopatie, Alternativní medicína: Homeopatická první pomoc* [online]. 23. Únor, 2013 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.homeopatiecesky.cz/klyzma/>